

„Nu există rol de care să nu-mi fie frică“

Ceea ce urmează este un fragment dintr-o discuție pe care am purtat-o cu Florin Zamfirescu mai bine de jumătate de zi. Deși întâlnirea noastră a fost prilejuită de un eveniment conjunctural, având loc cu câteva zile înainte ca actorul să împlinească 50 de ani, ea nu a fost defel conjuncturală. O dată provocat dialogul, nu numai că am uitat de timp, dar ne-am și eliberat de obsesia că o bandă magnetică înregistrează cu fidelitate tot ceea ce rostim. Am neglijat până și nesfârșitul șir de telefoane prin care lumea din afară își arăta interesul față de un mare artist, solicitându-l „în draci”. Într-un fel, fiind martor la ce se întâmpla, am simțit că mă încercă un sentiment de culpă. Oare nu-l deranjez? De îndată însă ce am început să rememorăm, cu nedisimulată melancolie, dar și cu amară luciditate, aproape treizeci de ani de viață trăită împreună în teatru și pentru teatru, ne-am pus pe vorbă și nu ne-am mai putut opri. Dacă nu ar fi venit doamna sa, actrița Cătălina Mustăț, probabil că ne-ar fi prins miezul de noapte. Nimic nu a rămas nedespicat în patru, de la spectacolele din tinerețea noastră, care ne-au făcut să retrăim cu patimă „clipa cea repede”, aducându-ne alături mulți prieteni comuni, unii prematur plecați, și până la cumpănirea întâmplărilor momentului, care ne îndurează existența cotidiană, făcând să se prăbușească în noi atâtea iluzii, dar și să ne simțim mai bătrâni și mai sceptici decât suntem.

Când începe biografia artistică a actorului Florin Zamfirescu?

La admiterea în facultate aveam deja o îndelungată activitate scenică. Îndeosebi de recitator. Știam sute de poezii. Cam șapte zile și șapte nopți aș fi putut spune pe dinafară versuri. Probabil că vi se pare ceva de necrezut. Dacă nu cumva chiar îngrozitor. În anii în care am fost elev la Călimănești, am avut o permanentă relație cu Biblioteca Orășenească. Participam de două-trei ori pe săptămână la așa-numitele serate literare. Îmi alegeam un poet din care recitam șase-

opt poezii, iar cineva din partea bibliotecii îl prezenta, citind câte ceva din prefața cărții despre autorul respectiv. Publicul intra fără bani și era format mai ales din oamenii veniți la tratament. În fiecare seară, neavând ce face, mulți poposeau în sălița bibliotecii.

La Călimănești mai era, de asemenea, și o stație de radioficare. Și era o doamnă, Mioara Răvășel – Dumnezeu să o țină pe unde o fi, pentru că, datorită ei, am avut o emisiune de poezie. Așa că în timpul unei săptămâni aveam cel puțin două apariții la seratele literare de la bibliotecă, unde de obicei erau prezenți cam vreo sută de spectatori, și una sau două emisiuni de o oră de poezie la radioficare. Cum înghițea lumea atâtea poezie nu înțeleg. Știu că la bătrânețe omului îi vine mintea de la început. De aceea mă tem că voi vorbi numai în versuri. (Râde.)

Poate îmi spui câte ceva și despre cealaltă biografie, cea legată de părinți, de familie...

Mama era casnică. Tata, învățător, cu frați, profesori. Toată familia, la Călimănești, era destul de bine așezată ca nume. Era cunoscută. O familie veche. Bunicul meu a fost cândva primar în orașel. Ca primar – știu din povești – a avut de-a face o vară întreagă cu I. L. Caragiale, venit, ca inspector al „școalelor”, pentru săpături la castrul roman de la Bivolani. Tradiția de primar continuă și acum: un văr al meu, Sorin Zamfirescu, este primar al municipiului Râmnicu-Vâlcea. În fine, am făcut liceul la Călimănești. Am avut profesori minunați, printre care a fost și o profesoară de rusă, doamna Ursu, cu mare talent pedagogic în arta scenică. În timpul liber monta cu elevii piese de teatru. Am jucat în timpul școlii Făt-Frumos din

Înșir-te mărgărite de Victor Eftimiu, apoi Miroiu în Steaua fără nume de Mihail Sebastian. Cât privește recitalurile de poezie, ele au culminat în 1966, de Ziua Mondială a Teatrului, 27 martie (iată, au trecut 33 de ani), cu participarea la un spectacol numit „Dialog la distanță” – un concurs artistic între regiuni. Regiunea Argeș a concurat cu Regiunea Mureș. Cu acel prilej am recitat „Meșterul Manole”. Și am câștigat nu numai locul întâi între cele două regiuni, dar, în final, am luat Marele premiu al festivalului. Îmi amintesc că la un astfel de concurs s-a lansat și Gheorghe Zamfir. (Râde.) Pot să spun, spre mândria mea, că eu am luat locul I, iar Gheorghe Zamfir a luat locul III. Desigur, muzica are alt tip de audiență și Gheorghe Zamfir, la ora actuală, este un star internațional.

Să înțeleg, din ce ai spus până acum, că de mic copil ai dorit să te faci actor, că nu ai vrut să devii altceva?

Niciodată. Asta, din cauza mamei mele. Nu știu cum, prin ce minune, mi-a inoculat dorința de a mă face actor. Și, întâmplător, nu a greșit. Mi s-a potrivit această meserie. Fiindcă puteam la fel de bine să fac și atunci ar fi fost o nenorocire.

Știu că și sora ta este actriță. Și cariera ei se datorează tot mamei?

Cred că Raluca a devenit actriță datorită mie. Ea e cu patru ani mai mică. Aș putea spune că a avut, mult timp, un complex față de mine. Tot vedea cum evoluam eu și probabil că își tot rumea în tăcere (râde) invidia sau, știu eu, suferința frățască pentru că e pe planul doi. Zicea mereu că e fată și că de-asta nu o bagă nimeni în seamă. Când eu am terminat

facultatea, ea a dat examen de admitere. Atunci am întrebat-o: „Raluca, tu ce faci?” „Ce să fac, mă fac actriță.” Sigur, după plecarea mea de la Călimănești, a luat-o pe urmele mele. Participa și ea la serate literare, făcea ce făcusem eu cândva.

Ce te-a determinat să alegi, în 1971, când ai terminat facultatea, Teatrul Național din Târgu-Mureș?

A fost vorba de opțiunea mea pentru un loc teatral în care se găsea un mare animator: neuitatul Gheorghe Harag. Este adevărat că noi ne-am fi dus oriunde. Ne-am fi dus chiar și la... Turda. Știam totuși că teatrul din Târgu-Mureș era foarte important. Dar la fel de importante erau, de exemplu, și teatrul din Piatra-Neamț ori cel din Cluj. A venit însă Gheorghe Harag și ne-a spus: „Veniți la Târgu-Mureș, că vă iau pe toțiăștia!” „Toțiăștia” erau lencec, Perșa, Colceag, Marina Kanya, Zamfirescu și regizorul Dan Micu. Ni s-a oferit, așadar, posibilitatea de a merge în grup, ceea ce a fost minunat. La Târgu-Mureș am avut cea mai densă activitate. Am stat acolo doi ani și jumătate și am jucat paisprezece roluri principale. (Ceea ce în București nu s-a petrecut, în zece ani.) La Târgu-Mureș am luat, de asemenea, și primul premiu de interpretare pentru spectacolul **Speranța nu moare în zori** de Romulus Guga, în regia lui Dan Micu. Bănuiesc că ați văzut spectacolul.

Te-am văzut cam în tot ceea ce ai jucat la Târgu-Mureș. Ți propun să enumerăm câteva dintre spectacolele tale, începând chiar cu debutul.

Debutul a fost cu **Săptămâna patimilor** de Paul Anghel, în regia lui Ivan Helmer. Primul meu rol de profesionist a fost un călugăr, Chesarion. Al doilea a fost, tot la Helmer, în **Unchiul Vanea**, Teleghin. Abia al treilea a fost la Dan Micu, în **Prințesa Turandot**, după care au urmat **Războiul vacii**, **Speranța nu moare în zori**, **Insula de Mihail Sebastian** etc., etc.

Totuși, nu ai avut parte de un rol important într-un spectacol de Harag.

Din păcate, Harag m-a amânat. A zis: „Lasă, lasă...” „Domnule Harag, vreau să joc la dumneavoastră!” Și uite, s-a întâmplat până la urmă că am jucat la Harag în **Puterea și adevărul** de Titus Popovici, un

spectacol în care Valentino Dain a făcut ultimul lui rol în România. În ceea ce mă privește, nu am avut mai mult de două-trei replici. După aceea am plecat la București. Aici mă aștepta Alexa Visarion cu Ion Nebunul din **Năpasta**. Așa s-a întrerupt activitatea mea la Târgu-Mureș. Am rămas însă în relații foarte bune cu Harag până în ultima lui clipă.

De care rol ți-a fost cel mai mult frică?

Ah, frumoasă întrebare! Îmi amintesc că în lucrarea mea de diplomă am scris că îmi este frică de rolul Vavarin din **De ce a murit Tarelkin?**, cu care mi-am dat examenul. Citindu-mi lucrarea, Eugenia Popovici mi-a zis: „Florine, totdeauna să-ți

frică și de competiție. **Năpasta** se juca, în paralel, la Național, cu Florin Piersic. Iar creația uriașă a lui Botta era încă în memoria tuturor, ca un reper monumental.

La cincizeci de ani de viață și aproape treizeci de carieră, îmi poți spune, Florin Zamfirescu, ce importanță are cultura pentru un mare actor?

Există două feluri de a te raporta la cultură. Poți fi incult și genial, ca Iancu Brezeanu. E un exemplu care a intrat în istorie, dar mai sunt destui din această categorie... Adică să te porți pe scenă ca un animal de rasă sau ca un copil. Ernest Maftei, de pildă, consideră că, pe scenă,

Alături de Dorina Lazăr și Cornel Dumitraș, în **Năpasta** de Caragiale la Giulești (regia: Alexa Visarion)

frică de roluri, să nu te apropii niciodată de personaje cu curaj”. Și mărturisesc că nu a existat rol de care să nu-mi fie îngrozitor de frică. Totuși, cel mai frică mi-a fost de Ion din **Năpasta**. Acesta a însemnat debutul meu în București. Și mai era ceva. Mă simțeam prea tânăr pentru personajul lui Caragiale. Tot făceam calcule cu Alexa. Ne spuneam că dacă luleau, tutunul și amnarul le-a găsit la mort la șaisprezece ani, iar eu aveam douăzeci și patru, eram pe aproape ca vârstă. Eu aveam însă o candoare specială, un soi de tinerețe întârziată. Aveam, din acest motiv, sentimentul că sunt prea copil pentru personajul acela. Probabil că de aici mi s-a tras și succesul. Repet, la vremea aceea îmi era foarte frică de rol. În plus, îmi era

animalele și copiii au succes pentru că nu ascultă de indicațiile regizorilor. Nu înțeleg ce vrea regizorul și joacă foarte bine. Sunt pur și simplu vii. Atunci când cochetezi însă cu cultura trebuie să mergi până la capăt. Pentru că, decât să rămâi la jumătate, când ceea ce știi mai rău te încurcă, e preferabil să nu ai deloc cultură. Sunt cazuri în care mulți spun că „asta nu pot să fac deoarece a mai făcut cutare”. Mi se pare descalificant pentru un actor ce se crede cult. Socotesc că pe scenă partenerii trebuie să fie egali și să reacționeze viu la stimuli. Să lăsăm la o parte tot ceea ce știm, tot ceea ce am învățat și să descoperim lumea. Să creăm o relație vie cu persoana din fața noastră.

Ion Cocora